

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 120

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

63ο έτος

14 Απριλίου 2020

Περιεχόμενα

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

550ή σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ, 19.2.2020 - 20.2.2020

2020/C 120/01

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020» [COM(2019) 650 final]

1

2020/C 120/02

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ» [COM(2019)652 final]

7

EL

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

550ή ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ, 19.2.2020 - 20.2.2020

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020»

[COM(2019) 650 final]

(2020/C 120/01)

Εισηγητής: ο κ. **Tommaso DI FAZIO**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 6.2.2020
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	4.2.2020
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	19.2.2020
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	550
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	120/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσέγγιση της ετήσιας στρατηγικής για την ανάπτυξη 2020, η οποία βασίζεται στους τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες του περιβάλλοντος, της παραγωγικότητας, της σταθερότητας και της δικαιοσύνης. Ειδικότερα, πιστεύει ότι ο στόχος που επικεντρώνεται στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα αποτελεί, όπως ορθώς υποστηρίζεται στη στρατηγική, μια απόλυτη αναφορά στην ενοποίηση των αποφάσεων και των προσπαθειών του συνόλου της κοινωνίας, καθώς και των μέσων που έχει στη διάθεσή της, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί για το 2030 και η κλιματική ουδετερότητα με ορίζοντα το 2050. Η ΕΟΚΕ συνιστά εν προκειμένω να εξασφαλιστεί η δυνατότητα ταχύτερης επίτευξής τους εάν κριθεί απαραίτητο βάσει των δεικτών περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

1.2. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συμπερίληψη των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών με ορίζοντα το 2030 στο στρατηγικό όραμα της Επιτροπής για όλες τις οικονομικές πολιτικές και την πολιτική απασχόλησης, συμβάλλοντας έτσι στην ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία της αγοράς προς όφελος όλων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας, της αποφυγής αποκλεισμών και της ανταγωνιστικότητας της ανάπτυξης.

1.3. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η βιωσιμότητα αποτελεί ζωτική συνιστώσα κάθε επιτυχημένης στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα και ότι η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας της, ενδυναμώνοντας την παγκόσμια θέση της ως παράγοντα καινοτομίας, με βάση το μοντέλο της κυκλικής οικονομίας και τη μετάβαση προς νέα βιώσιμα παραδείγματα ανάπτυξης, δημιουργώντας την επόμενη γενιά εμπορικών ευκαιριών που απαιτεί η ζήτηση για βιώσιμες λύσεις.

1.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανακοινωθείσα αλλαγή στην ετήσια στρατηγική προκειμένου να ξεπεραστεί η τρέχουσα νοοτροπία όσον αφορά τον προγραμματισμό και τους βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους στόχους και να χαραχθούν επιτέλους στοχευμένες μακροπρόθεσμες στρατηγικές, όπως απαιτούν οι επενδύσεις που χρειάζονται για την υλοποίηση της στρατηγικής περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω των σύνθετων ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την ενέργεια και το κλίμα που εκπονούνται από τα κράτη μέλη και εγκρίνονται από την Επιτροπή.

1.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει στο στρατηγικό αυτό όραμα την ανάγκη ταχείας ανάπτυξης των διαλειτουργικών, υλικών και άυλων ευφών δικτύων υποδομών που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση και τη βιώσιμη ανάπτυξη μιας εξοπλισμένης και συνεκτικής ηπειρωτικής ενιαίας αγοράς, προκειμένου να διασφαλιστεί η αρμονική, δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

1.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί —θεωρώντας τες απαραίτητες και ζωτικής σημασίας— τις κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνονται στην ετήσια στρατηγική για επενδύσεις στους άυλους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της βελτίωσης των δεξιοτήτων. Πρόκειται για μακροπρόθεσμες και πολύ μακροπρόθεσμες επενδύσεις με σκοπό τη βελτίωση της κοινωνίας, του πολιτισμού της και της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της.

1.7. Η ΕΟΚΕ επικροτεί και υποστηρίζει την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας και την αύξηση της χρηματοδότησης για μακροπρόθεσμες επενδύσεις, οι οποίες είναι στρατηγικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα ολόκληρης της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα στους κλάδους που χαρακτηρίζουν τον εκσυγχρονισμό και την αντικατάσταση με καθαρές τεχνολογίες στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, της θέρμανσης και της ψύξης των κτιρίων, καθώς και σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς, αλλά και στους τομείς της γεωργίας και των υπηρεσιών, μέσω της ολοένα και ευρύτερης χρήσης καινοτόμων τεχνολογιών και ειδικότερα των ψηφιακών τεχνολογιών, της τεχνητής νοημοσύνης και της τεχνολογίας 5G.

1.8. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής αποδίδει περιορισμένο ενδιαφέρον στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης στην Ένωση, αναφέροντας απλώς ότι «οι βραχυπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές επισκιάζονται από ένα πολύ λιγότερο υποστηρικτικό οικονομικό και γεωπολιτικό περιβάλλον και υψηλή αβεβαιότητα» και ότι «οι επενδύσεις και η δυναμική ανάπτυξη παραμένουν ακόμη κάτω από τα προ κρίσης επίπεδα». Μια μη αρμονική διαδικασία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit) θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει αυτή την κατάσταση. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, πρώτη προτεραιότητα είναι να δοθεί ώθηση στη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως στις ασθενέστερες χώρες και περιφέρειες, με σημαντική αύξηση του ΑΕγχΠ της Ευρώπης, προκειμένου να δημιουργηθεί η ευημερία και ο πλούτος που απαιτούνται για τη στήριξη της στρατηγικής.

1.9. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εγκρίνει κάθε μία από τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καθοριστεί για την ανάπτυξη και χαρακτηρίζουν το ευρωπαϊκό εξάμηνο του 2020. Επικροτεί επίσης τα κρίσιμα σημεία που επισημαίνονται για την επίτευξη καθενός από τους στόχους, ιδίως δε το σημείο που αφορά τις επενδύσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή των περιβαλλοντικών προγραμμάτων τα οποία, κατά την τρέχουσα περίοδο ισχύος του συμφώνου σταθερότητας και των αυστηρών κανόνων του, ενδέχεται να δυσχεράνουν την ομοιόμορφη εφαρμογή των σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα στα κράτη μέλη. Μπορεί κάλλιστα οι στόχοι της περιβαλλοντικής αποκατάστασης να επιτευχθούν μόνο από χώρες της ΕΕ που συμμορφώνονται ή υπερβαίνουν τις απαιτήσεις του συμφώνου σταθερότητας, αναιρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον στόχο που πρέπει να επιτύχει η ΕΕ συνολικά, επιτυγχάνοντας παράλληλα ένα μερικό αποτέλεσμα για ολόκληρο τον πλανήτη και αφήνοντας κατά μέρος την επιθυμία να αποτελεί η ΕΕ συνολικά σημείο αναφοράς για τον υπόλοιπο κόσμο.

1.10. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι θα μελετηθούν και θα υιοθετηθούν μέτρα ρύθμισης των επενδύσεων τα οποία, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών του συμφώνου σταθερότητας ή εξαιρουμένων των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, να επιτρέπουν σε όλες τις χώρες να επενδύουν τα αναγκαία κονδύλια για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στα ολοκληρωμένα σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή.

1.11. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της στρατηγικής για την ανάπτυξη 2020 που έχει ως στόχο να χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα μέσα και η μόχλευση που ήδη υπάρχει με τη βοήθεια των υφιστάμενων μέσων που προβλέπονται στο πολυετές δημοσιονομικό σχέδιο 2021-2027 —πρόταση που δημοσιοποιήθηκε με την παρουσίασή της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 15 Ιανουαρίου 2020— αλλά ζητεί επίσης την προσαρμογή προς τα πάνω των χρηματοδοτικών μέσων, όπου αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων.

1.12. Η ΕΟΚΕ ζητεί την, εκ μέρους της Επιτροπής, αποτελεσματική και προορατική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που πρέπει να επιτευχθούν από τα διάφορα κράτη μέλη με βάση τα συμφωνηθέντα σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, ενθαρρύνοντας δραστηριότητες στήριξης για την επίλυση τυχόν προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένων χρηματοπιστωτικών και μεθοδολογικών προβλημάτων, και όχι προβλημάτων λογοκρισίας.

1.13. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να ενισχυθεί η σταθερότητα και η ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και να καταστούν αυστηρότεροι οι κανόνες που διέπουν τις χρηματοπιστωτικές αγορές, προκειμένου να ενισχυθεί ο διεθνής ρόλος του ευρωπαϊκού νομισματός και να ληφθούν προληπτικά μέτρα κατά των μελλοντικών κρίσεων σε άλλα σημεία του κόσμου που επηρεάζουν την Ευρώπη ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενίσχυση των κανόνων προληπτικής εποπτείας και άλλων μέτρων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας των κρατών μελών. Εκτός από την τρέχουσα διαδικασία ολοκλήρωσης της Τραπεζικής Ένωσης και της Ένωσης Κεφαλαιαγορών, η επικείμενη στρατηγική επανεξέταση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ⁽¹⁾ θα πρέπει να επικεντρωθεί ειδικότερα στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης στη ζώνη του ευρώ και στην ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ.

1.14. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να παραμείνει η ευημερία των πολιτών στο επίκεντρο της αναπτυξιακής στρατηγικής του 2020, με τη διατήρηση και την ενίσχυση των κοινωνικών επιτευγμάτων που καθιστούν την ΕΕ το πρώτο σημείο αναφοράς στον κόσμο.

1.15. Όσον αφορά τον θεμελιώδη πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων, η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι επιβεβαιώνονται εκ νέου στη στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο πρόβλημα της ισότητας των φύλων στους στόχους του ευρωπαϊκού εξαμήνου, με ιδιαίτερη αναφορά στα δικαιώματα των γυναικών στην εργασία, στην επίτευξη της εξίσωσης των μισθών, στην προστασία των θέσεων εργασίας για τις μητέρες, αλλά και στην καταπολέμηση της υποβάθμισης των δημογραφικών τάσεων, καθώς και στην εφαρμογή ουσιαστικών βελτιώσεων της νομοθεσίας για την προστασία της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων των βελτιώσεων της γονικής άδειας για τους πατέρες και της παροχής ευνοϊκού εργασιακού περιβάλλοντος για την πρόληψη κάθε μορφής σωματικής και ψυχολογικής βίας κατά των γυναικών. Όσον αφορά την ισότητα των φύλων, θα πρέπει επίσης να ακολουθείται η συνεπής και ισότιμη εφαρμογή της νομοθεσίας περί διαζυγίου, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα δικαιώματα των δύο συζύγων παραμένουν πάντοτε ισότιμα όσον αφορά τα ανήλικα τέκνα.

1.16. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει τη θέση της στη διεθνή σκηνή, προκειμένου να διατηρήσει την ευημερία, την ασφάλεια και τις αξίες στις οποίες βασίζεται, αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο χάρη στην υποστήριξη μιας ανενδοίαστης και συνεπούς γενικευμένης εφαρμογής των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών και σε μια πολυμερή παγκόσμια τάξη βασισμένη σε κανόνες, με τα Ηνωμένα Έθνη στο επίκεντρο, υπερασπίζοντας με αποφασιστικότητα τις αρχές της δημοκρατίας και της προστασίας του πλανήτη, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

1.17. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ολοκλήρωση μιας δρόντως εξοπλισμένης και συνεκτικής ενιαίας αγοράς, με έμφαση στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη εάν είναι επικεντρωμένη στους πολίτες και στις επιχειρήσεις και πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο μιας αρμονικής και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ανανεωμένης και προσαρμοσμένης στις νέες τεχνολογίες και υποδομές για μια πλήρως διαλειτουργική ψηφιακή ενιαία αγορά. Κατά τη μετάβαση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο του ανθρωποκεντρικού επιχειρηματικού μοντέλου, όπως αυτού των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας.

1.18. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία —σε συνδυασμό με μια σε βάθος διοικητική απλούστευση, με μια ευρεία διαδικασία ψηφιοποίησης και με μια έντονη δράση ανάπτυξης ικανοτήτων όλων των ενδιαφερομένων φορέων— την υλοποίηση μιας υποδομής διακυβέρνησης της ενιαίας αγοράς ενισχυμένης σε ενωσιακό και σε εθνικό επίπεδο.

1.19. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η υλοποίηση του προτεινόμενου στρατηγικού οράματος ενδέχεται να αντιμετωπίσει κινδύνους και αντιστάσεις, ελλείψει νέων μηχανισμών διακυβέρνησης ικανών να συμπεριλάβουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις ως ενεργούς πρωταγωνιστές, όπως επίσης και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, σε μια διαδικασία από τη βάση προς την κορυφή, ικανή να εκφράσει και να επηρεάσει τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα συγκεκριμένα προβλήματα που υπάρχουν επιτόπου.

1.20. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά νέες δομές διακυβέρνησης σε διάφορα επίπεδα ικανές να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή και την ανάμειξη του τοπικού ιστού και της κοινωνίας των πολιτών στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή δίκαιων και κατάλληλων μέτρων για τις πραγματικές καταστάσεις στις οποίες προορίζονται.

2. Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020, όπως προτείνεται από την Επιτροπή

2.1. Μοιάζει να είναι αποδεκτή από όλους η ανάγκη για μια νέα μακροπρόθεσμη συνολική στρατηγική για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το μέλλον της Ευρώπης —συνοδευόμενη από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εφαρμογής για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) έως το 2030— που να καλύπτει όλες τις πτυχές που επηρεάζουν την ευρωπαϊκή κοινωνία και τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται, τη βιομηχανία και την ανταγωνιστικότητά της, τις επενδύσεις και τις δημόσιες συμβάσεις στο εμπόριο, τις δεξιότητες, την καινοτομία και τη στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

2.2. Με την ετήσια επισκόπηση για την ανάπτυξη της ΕΕ, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις προτεραιότητες που καθορίζει η Επιτροπή σε αυτήν κατά τη χάραξη των εθνικών πολιτικών και στρατηγικών, όπως αυτές ορίζονται στα προγράμματα σταθερότητας ή σύγκλισης των κρατών μελών και στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων.

⁽¹⁾ Εναρκτήρια ομιλία, συνέντευξη Τύπου, Christine Lagarde, Πρόεδρος της ΕΚΤ, 12 Δεκεμβρίου 2019.

2.3. Η ανακοίνωση σχετικά με την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020 ⁽²⁾ αποσκοπεί στην παρουσίαση της άποψης της Επιτροπής όσον αφορά τις πολιτικές προτεραιότητες που πρέπει να λάβουν υπόψη τα κράτη μέλη κατά τη χάραξη των οικονομικών τους πολιτικών για το έτος 2020 και βασίζεται στην ενσωμάτωση των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 στις ευρωπαϊκές πολιτικές και ειδικότερα:

- στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, στην αύξηση της παραγωγικότητας, στη δικαιοσύνη και στη μακροοικονομική σταθερότητα ως πυλώνες ενός νέου μοντέλου της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ κατά τα επόμενα έτη·
- στην ανάγκη προώθησης αυτού του νέου μοντέλου ανάπτυξης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων προκλήσεων που θα μεταμορφώσουν την ευρωπαϊκή κοινωνία·
- στην εδραίωση της πολιτικής και οικονομικής ηγετικής θέσης της Ευρώπης σε παγκόσμιο επίπεδο με βάση το νέο μοντέλο ως κίνητρο για δυναμική ανάπτυξη·
- στην εξισορρόπηση, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, του κόστους και των οφελών αυτών των πολιτικών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων: κατανομή των οφελών και περιορισμός του κόστους για τις πιο ευάλωτες ομάδες πολιτών·
- στις σημαντικές δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για τη μεγιστοποίηση των συνεργειών μεταξύ των διαφόρων στόχων πολιτικής που έχουν τεθεί, ακόμη και για «να επενδύσει ποσά-ρεκόρ στην έρευνα και την καινοτομία αιχμής» και στην κατάρτιση και, ειδικότερα, για την «επίτευξη των στόχων για το κλίμα και την ενέργεια με ορίζοντα το 2030»·
- στη βελτιστοποίηση του βασικού συντελεστή του προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2021-27 προκειμένου να υλοποιηθούν αυτές οι πολιτικές φιλοδοξίες: «με βάση τους υφιστάμενους και τους νέους μηχανισμούς, το επενδυτικό σχέδιο για μια βιώσιμη Ευρώπη θα παρέχει τις απαραίτητες επενδύσεις για την υλοποίηση της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας» και με έναν «μηχανισμό δίκαιης μετάβασης που θα στηρίζει τις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο και θα μεριμνά ώστε κανείς να μη μένει στο περιθώριο»·
- στην ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης και της δημοκρατικής λογοδοσίας που πρέπει να συμβαδίζουν: περισσότερη δημοκρατική λογοδοσία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, γενικότερα, πρόθεση της Επιτροπής να συνεχίσει τον διάλογο με τα κράτη μέλη, τα οποία καλεί να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

2.4. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει τώρα να μετατρέψουν τις εν λόγω προτεραιότητες σε μια στρατηγική και σε ένα σύνολο εφαρμόσιμων δράσεων. Προκειμένου η βιωσιμότητα να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής και της δράσης, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να συγκεντρώσουν ένα πλήθος μέσων που θα καταστήσουν δυνατή τη συμμετοχή όλων των πολιτών, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της ΕΕ.

2.5. Στο ψήφισμά της, της 30ής Οκτωβρίου 2019, η ΕΟΚΕ υπογράμμισε την ανάγκη «να δράσουμε σε όλα τα επίπεδα ταυτόχρονα και να δημιουργήσουμε ένα δυναμικό δράσης για την αντιμετώπιση των επειγουσών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων ⁽³⁾» ζητώντας μια συνολική στρατηγική της ΕΕ για τη βιωσιμότητα έως το 2050 με σκοπό την εφαρμογή της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών ⁽⁴⁾.

2.6. Στο ψήφισμα αυτό, η ΕΟΚΕ τόνισε επίσης ότι «Η εν λόγω αλλαγή προτύπου απαιτεί:

- μεταβολές στη διακυβέρνηση, δηλαδή χρειάζονται ειδικοί μηχανισμοί διακυβέρνησης για την ταχύτερη εξέταση επιτακτικών προβλημάτων και για την αντιμετώπιση σύνθετων θεμάτων. Ο ρόλος των μηχανισμών αυτών θα είναι η σύνδεση του ενωσιακού επιπέδου με τα επίπεδα των κρατών μελών, όχι η αντικατάσταση της δράσης σε οιοδήποτε εξ αυτών·
- την ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στις οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες παρακολούθησης και προϋπολογισμού της ΕΕ·»
- τη δυνατότητα να εξοπλιστεί το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο «με νέους, βελτιωμένους, μετρήσιμους και συμπληρωματικούς κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες για την παρακολούθηση και εποπτεία όλων των πτυχών και των αρχών του Πυλώνα, καθώς και των 17 ΣΒΑ».

2.7. Η βιωσιμότητα αποτελεί ζωτική συνιστώσα κάθε επιτυχημένης στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα και η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας της, ενδυναμώνοντας την παγκόσμια θέση της ως παράγοντα καινοτομίας, με βάση το μοντέλο της κυκλικής οικονομίας, και δημιουργώντας την επόμενη γενιά εμπορικών ευκαιριών που απαιτεί η ζήτηση για βιώσιμες λύσεις. Η έντονη αύξηση της ζήτησης στην αγορά για βιώσιμες λύσεις απαιτεί συνοχή μεταξύ των στόχων πολιτικής που είναι προσανατολισμένοι προς τη βιωσιμότητα.

⁽²⁾ Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020 [COM(2019) 650 final].

⁽³⁾ Ψήφισμα της ΕΟΚΕ με θέμα «Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2020 και μετέπειτα» (ΕΕ C 47 της 11.2.2020, σ. 1).

⁽⁴⁾ *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη).

2.8. Στην πρόσθετη γνωμοδότησή της με θέμα την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2019 ⁽⁵⁾, η ΕΟΚΕ επεσήμανε:

- την ανάγκη αύξησης των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, ιδίως για υποδομές στον εκπαιδευτικό και τον κοινωνικό τομέα·
- την ευθυγράμμιση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και το σχέδιο για την ενεργειακή μετάβαση και το κλίμα·
- την εντατικοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ιδίως όσον αφορά τις διαρθρωτικές ανισορροπίες και τα τρέχοντα πλεονάσματα·
- τη χρήση κονδυλίων για υλικές, ψηφιακές και περιβαλλοντικές επενδύσεις και για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και προσόντων·
- τη συμπερίληψη του κεντρικού ρόλου της προώσπισης των κοινωνικών δικαιωμάτων στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο στο ίδιο επίπεδο με τους μακροοικονομικούς και δημοσιονομικούς στόχους·
- τη φορολογία που πρέπει να ευνοεί τις παραγωγικές επενδύσεις και τις δαπάνες στην πραγματική οικονομία·
- τις διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους σε διάφορα στάδια της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
- την εξαίρεση από την ιδιωτικοποίηση των περιουσιακών στοιχείων στρατηγικής σημασίας.

2.9. Σε μακροοικονομικό επίπεδο «Υπάρχει σαφής ανάγκη για μια νέα ευρωπαϊκή οικονομική στρατηγική: ένα θετικό αφήγημα για τη μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας της ΕΕ παγκοσμίως, η οποία θα συμβάλει τόσο στην αύξηση της ανθεκτικότητας της ΕΕ στους οικονομικούς κλυδωνισμούς όσο και της βιωσιμότητας —οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής— του οικονομικού της μοντέλου, έτσι ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη, η σταθερότητα και η κοινή ευημερία όλων των Ευρωπαίων» ⁽⁶⁾.

2.10. Πρέπει να εξασφαλιστεί «βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, περιορισμός των ανισοτήτων, ανοδική σύγκλιση, αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας κατά την έννοια των στόχων της στρατηγικής “Ευρώπη 2020”, περιβάλλον ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις, ποιοτικές θέσεις εργασίας και ικανοποιητικές αμοιβές, καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, σταθερά δημόσια οικονομικά που θα έχουν ως γνώμονα τη βιωσιμότητα, ένας σταθερός χρηματοπιστωτικός τομέας και επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης 2030 και των στόχων που καθορίστηκαν με τη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα» ⁽⁷⁾.

2.11. Με την πεποίθηση ότι ένα ρεαλιστικό μέλλον για την Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να βασίζεται μόνο στο συνδυασμό υγιούς οικονομικής βάσης και ισχυρής κοινωνικής διάστασης ⁽⁸⁾, η ΕΟΚΕ «υποστηρίζει με συνέπεια μια ανοδική σύγκλιση και μια πιο αποτελεσματική κοινωνική πολιτική, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών ⁽⁹⁾» και ζητεί «έναν σαφή και συντονισμένο οδικό χάρτη για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων ενόψει της εφαρμογής του πυλώνα και της επιβολής των υφιστάμενων κοινωνικών δικαιωμάτων και προτύπων». «Μια νέα διαδικασία Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να επιτύχει τους κοινωνικούς στόχους στο πλαίσιο της παρακολούθησης των κοινωνικών ανισορροπιών και, ταυτόχρονα, θα πρέπει να θεσπιστούν νέοι μετρήσιμοι δείκτες, καθώς και στοχευμένες ειδικές ανά χώρα συστάσεις» ⁽¹⁰⁾.

2.12. Στο πλαίσιο των δράσεων για την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, πρέπει να διευκολυνθεί «η δημιουργία ενός πρόσφορου πλαισίου για την ανάπτυξη πολλών μορφών επιχειρήσεων ικανών να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία». «Είναι αναγκαίο να συμβιώνουν και να συμπράττουν οι διαφορετικοί τύποι επιχειρήσεων, αλλά κάθε τέτοιο επιμέρους πλαίσιο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής από πλευράς νομοθετικής παρέμβασης και δημοσίων επενδύσεων» ⁽¹¹⁾.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 190 της 5.6.2019, σ. 24.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17ης Ιουλίου 2019 με θέμα «Προς μια ανθεκτικότερη και πιο βιώσιμη ευρωπαϊκή οικονομία» (ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 23).

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17ης Ιουλίου 2019 με θέμα «Μια νέα θεώρηση της ολοκλήρωσης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης» (ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 32).

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Αντίκτυπος της κοινωνικής διάστασης και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 145), σημεία 1.2 και 2.2.

⁽⁹⁾ Π.χ. στις γνωμοδοτήσεις με θέμα “Αρχές για αποτελεσματικά και αξιόπιστα συστήματα κοινωνικών παροχών” (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 40)· “Αντίκτυπος της κοινωνικής διάστασης και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης” (ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 145) και “Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους” (ΕΕ C 440 της 6.12.2018, σ. 135).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25ης Σεπτεμβρίου 2019 με θέμα «Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων — Αξιολόγηση της αρχικής εφαρμογής και συστάσεις για το μέλλον» (ΕΕ C 14 της 15.1.2020, σ. 1).

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17ης Ιουλίου 2019 με θέμα «Ενθάρρυνση μιας ενιαίας αγοράς που θα ευνοεί την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία» (ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 6), σημεία 1.3 και 1.5.

2.13. Η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει ότι «οι αλλαγές που προκαλούν οι νέες τεχνολογίες, η τεχνητή νοημοσύνη και τα μαζικά δεδομένα στις παραγωγικές διαδικασίες και στην οικονομία γενικότερα, θα αλλάξουν ριζικά και την αγορά εργασίας. Είναι ωστόσο σημαντικό, αυτές οι διαδικασίες αλλαγής να συντελούνται στο πλαίσιο ενός γόνιμου κοινωνικού διαλόγου και με σεβασμό των δικαιωμάτων και της ποιότητας ζωής των εργαζομένων»⁽¹²⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί βασική προτεραιότητα την ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης η οποία δημιουργεί νέα και βιώσιμη απασχόληση και παράγει την αναγκαία ευημερία για τη στήριξη των επενδύσεων με σκοπό την αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των διαφόρων παραγόντων σε μια κυκλική οικονομία, την ενίσχυση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για καλύτερη διακυβέρνηση και μεγαλύτερη υπευθυνότητα, ιδίως στον ψηφιακό και περιβαλλοντικό τομέα, καθώς και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των προσόντων και την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων που απαιτούνται από τη νέα ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία.

3.2. Η μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης πρέπει να βασίζεται στην ανταγωνιστική βιωσιμότητα, ως ακρογωνιαίο λίθο της επιτυχούς ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, και να συνεχίσει να αποτελεί και στο μέλλον την κατευθυντήρια αρχή, από την προϋπόθεση ότι θα διασφαλίζει την προστασία των πολιτών και των περιφερειών από το κόστος των αλλαγών που αναπόφευκτα μπορούν να προκύψουν με την πραγματοποίηση επενδύσεων σε αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας.

3.3. Η χρηματοπιστωτική κρίση ανέδειξε τη σημασία της σταθερότητας και της ολοκλήρωσης στις κεφαλαιαγορές και στις χρηματοπιστωτικές αγορές, όπου ο κατακερματισμός εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των επενδύσεων: θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα, ιδίως στον χρηματοπιστωτικό τομέα, για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης τόσο στην αγορά όσο και σε όλα τα κράτη μέλη.

3.4. Η ΕΕ χρειάζεται μια νέα οικονομική στρατηγική που να προωθεί τη συνεχή, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, προσφέροντας πλήρη και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία σε όλους. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ολοκλήρωση μιας καλά εξοπλισμένης και συνεκτικής ενιαίας αγοράς, με έμφαση στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων, πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο μιας αρμονικής και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ανανεωμένης και προσαρμοσμένης στις νέες τεχνολογίες και υποδομές για μια πλήρως λειτουργική ψηφιακή ενιαία αγορά. Κατά τη μετάβαση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο του ανθρωποκεντρικού επιχειρηματικού μοντέλου, όπως αυτού των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας.

3.5. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη —παράλληλα με μια βαθιά διοικητική απλούστευση, μια τεράστια διαδικασία ψηφιοποίησης και μια έντονη δράση δημιουργίας ικανοτήτων από όλους τους εμπλεκόμενους— την ανάπτυξη μιας υποδομής διακυβέρνησης της ενιαίας αγοράς ενισχυμένης στο επίπεδο της ΕΕ και των κρατών μελών με την προορατική ένταξη των πολιτών, των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, προκειμένου να ενισχυθούν οι απλουστευμένες και φιλικές προς τον χρήστη έννοιες και η έγκαιρη, διαφανής και αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς ως βάση για την επιτυχή μετάβαση σε μια ΕΕ με βάση την ψηφιακή, αποτελεσματική, συνεκτική, ισορροπημένη και βιώσιμη, από οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη.

3.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι έχει ήδη επισημάνει την ανάγκη «να καλυφθεί το ταχύτερο δυνατόν το τοπικό ψηφιακό χάσμα στις υποδομές καθώς και στην αντίληψη περί αυτού· ένα χάσμα το οποίο αποτελεί μέχρι σήμερα μια τροχοπέδη στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της ΕΕ, καθώς και πηγή ανισοτήτων όσον αφορά τις συνθήκες ζωής και τις ευκαιρίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις»⁽¹³⁾.

3.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, ελλείψει νέων μηχανισμών διακυβέρνησης ικανών να καταστήσουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς και τους δημόσιους και τους ιδιωτικούς φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενεργούς παράγοντες σε μια διαδικασία από τη βάση προς την κορυφή ικανή να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα συγκεκριμένα προβλήματα που υπάρχουν επί τόπου, η υλοποίηση του προτεινόμενου στρατηγικού οράματος ενδέχεται να αντιμετωπίσει κινδύνους και αντιστάσεις που μπορούν να επιβραδύνουν τη διαδικασία εφαρμογής και συνιστά στους ευρωπαϊκούς και στους εθνικούς θεσμικούς φορείς να αναζητήσουν νέες δομές διακυβέρνησης ικανές να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή και την ανάμειξη του τοπικού ιστού και της κοινωνίας των πολιτών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή δίκαιων και κατάλληλων μέτρων για τις πραγματικές καταστάσεις στις οποίες προορίζονται.

Βρυξέλλες, 19 Φεβρουαρίου 2020.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17ης Ιουλίου 2019 με θέμα «Ενθάρρυνση μιας ενιαίας αγοράς που θα ευνοεί την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία» (ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 6), σημεία 1.3 και 1.5.

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18ης Οκτωβρίου 2017 με θέμα «Ψηφιακή ενιαία αγορά/ενδιάμεση επανεξέταση» (ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 102), σημείο 1.8.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ»

[COM(2019)652 final]

(2020/C 120/02)

Εισηγητής: ο κ. **Petr ZAHRADNÍK**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 6.2.2020
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	4.2.2020
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	19.2.2020
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	550
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	129/10/17

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ανησυχία την οικονομική ύφεση της ζώνης του ευρώ και τη σταδιακή ανακοπή της μείωσης της ανεργίας, η οποία συνδέεται με τη συνεχιζόμενη αύξηση των παραγόντων κινδύνου που επηρεάζουν τις οικονομικές επιδόσεις.

1.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι αυτή που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της μελλοντικής οικονομικής διάρθρωσης τόσο της ΕΕ όσο και της ζώνης του ευρώ, ως δυναμικό έναυσμα θεμελιώδους αλλαγής και ως σημείο καμπής. Πολλά θα εξαρτηθούν από τον τρόπο αντιμετώπισης αυτής της αλλαγής· εάν η διαχείρισή της πραγματοποιηθεί επιτυχώς, η Ευρώπη θα μπορούσε να βελτιώσει τη θέση της από οικονομική και κοινωνική άποψη· εάν όχι, η αποτυχία της θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ακεραιότητα της ΕΕ.

1.3. Σημαντικό στοιχείο της οικονομικής ανάπτυξης —τόσο σύμφωνα με την παραδοσιακή οπτική όσο και υπό το πρίσμα των νέων στοιχείων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας— αποτελούν οι συνεχείς γεωγραφικές ανισότητες και διαφορές εντός της ΕΕ, οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται παρά μια κάποια σχετικά επιτυχή σύγκλιση κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.

1.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα μπορούσε να αποτελέσει μια πλατφόρμα για την προώθηση της κοινής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, η οποία είναι απαραίτητη για να διευκολυνθεί και να επιταχυνθεί η σύγκλιση.

1.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι παρά τους εμμένοντες παράγοντες κινδύνου, ιδίως σε ορισμένα κράτη μέλη, σημειώθηκε ωστόσο βελτίωση όσον αφορά την κατάσταση, τη σταθερότητα και τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα στη ζώνη του ευρώ.

1.6. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που απαιτούνται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στην περαιτέρω οικονομική ευημερία της ζώνης του ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών των οποίων το αναπτυξιακό δυναμικό βρίσκεται σήμερα κάτω από τον μέσο όρο, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη σύγκλισης εντός της ζώνης του ευρώ και της ΕΕ στο σύνολό της.

1.7. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, ως επείγον ζήτημα, ότι η επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα απαιτήσει μια εύρωστη εισροή χρηματοδοτικών πόρων οι οποίοι δεν έχουν ακόμη εξασφαλιστεί. Προβληματίζεται δε ιδιαίτερος σχετικά με την ανεπάρκεια της προτεινόμενης χρηματοδότησης του Ταμείου και του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Θα χρειαστεί να κινητοποιηθούν εθνικοί δημόσιοι και ιδιωτικοί πόροι και να προβλεφθεί ο ενδεδειγμένος μηχανισμός κατανομής τους για την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας.

1.8. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη συνεχιζόμενη ανάγκη άσκησης μια προσεκτικά επιθετικής δημοσιονομικής πολιτικής κατά την προσεχή περίοδο, ιδίως ενόψει της αναμενόμενης οικονομικής επιβράδυνσης, με παράλληλη διασφάλιση μιας ισορροπημένης αλληλεπίδρασης μεταξύ της οικονομικής πολιτικής και των πυλώνων στους οποίους βασίζεται η ΟΝΕ. Η υιοθέτηση του «χρυσού» δημοσιονομικού κανόνα για τις δημόσιες επενδύσεις θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη των εν λόγω στόχων.

1.9. Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδειχθεί μεγαλύτερη προσοχή στη δέουσα προσαρμογή του φορολογικού συστήματος στις μελλοντικές ανάγκες, τόσο για την ενθάρρυνση φιλικότερων προς το περιβάλλον συμπεριφορών εκ μέρους των καταναλωτών και των παραγωγών όσο και για την εξασφάλιση δίκαιης φορολόγησης που αποτρέπει την επιδείνωση των αποκλίσεων από πλευράς εισοδήματος και πλούτου, καθώς και στην πρόβλεψη νομικών απαιτήσεων για την πρόληψη της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη επίτευξης της ορθής ισορροπίας μεταξύ της διευκόλυνσης της χρηματοοικονομικής καινοτομίας και της θέσπισης κανόνων για την εποπτεία και τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία πολλαπλασιάζονται με ταχύ ρυθμό νέα είδη πλατφορμών χρηματοδότησης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την τεράστια σημασία που έχει η διασφάλιση της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η ΕΟΚΕ έχει πράγματι επιστήσει επανειλημμένα την προσοχή στις καθυστερήσεις που σημειώνονται ως προς την υλοποίηση των υπολειπόμενων βασικών συνιστωσών που είναι ζωτικής σημασίας για την ολοκλήρωση της χρηματοοικονομικής ένωσης.

2. Ιστορικό

2.1. Οι επιδόσεις της οικονομίας της ζώνης του ευρώ επιβραδύνονται, η ανεργία έπαψε να μειώνεται και, παρά τη συγκρατημένη ανάπτυξη, ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός και κάτω από τον προβλεπόμενο στόχο για τον πληθωρισμό.

2.2. Οι προοπτικές για το 2020 συνδέονται με την αριθμητική αύξηση των παραγόντων κινδύνου και την επακόλουθη αβεβαιότητα. Οι κίνδυνοι αυτοί ενδέχεται να οδηγήσουν σε επιμήκυνση της περιόδου υποτονικής ανάπτυξης, χαμηλού πληθωρισμού αύξησης των μισθών και αύξησης των εισοδηματικών ανισοτήτων κατά τα επόμενα χρόνια, εκτός εάν προκύψει ισχυρή επενδυτική ανάκαμψη, ιδίως σε τομείς υψηλής παραγωγικότητας στους οποίους η ζώνη του ευρώ και η ΕΕ μπορούν να είναι ανταγωνιστικές σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.3. Παρά τις ευνοϊκές συνθήκες στην αγορά εργασίας, υπήρχε μόνο μια αργή και μέτρια αύξηση των πραγματικών μισθών κάτω του 1 % κατά το 2018 και το 2019, η οποία παραμένει ακόμη και αυτή εξαιρετικά άνισα κατανομημένη, με ανισόρροπη κατανομή του πλούτου. Οι μισθολογικές ανισότητες έχουν πράγματι αυξηθεί σε πολλές περιπτώσεις και, σε ορισμένες χώρες, οι πραγματικοί μισθοί είναι ακόμη χαμηλότεροι από ό,τι πριν από μια δεκαετία. Το γεγονός αυτό ευνοεί τη διόγκωση του φαινομένου των φτωχών εργαζομένων, δηλαδή εκείνων που δυσκολεύονται να υπερβούν το όριο της φτώχειας ή που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, παρότι εργάζονται. Η αύξηση των πραγματικών μισθών και η μείωση της φτώχειας είναι σημαντικές για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ιδιωτικής κατανάλωσης, με τα οφέλη που αυτό συνεπάγεται για την παραγωγή και την οικονομική ανάπτυξη.

2.4. Το μεγάλο πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε και το χάσμα μεταξύ των ελλειμματικών και των πλεονασματικών κρατών μελών συρρικνώθηκε ελαφρώς, πρωτίστως λόγω της εξασθένησης της εξωτερικής ζήτησης. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να διατηρούν υπερβολικά πλεονάσματα. Τα μέτρα —επενδυτικά και μισθολογικά— που θα οδηγούσαν στη μείωσή τους θα συνέβαλαν στην τόνωση της ισχνης ανάπτυξης της ζώνης του ευρώ.

2.5. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί θεμελιώδες νέο στοιχείο: γίνεται αντιληπτή ως μακροπρόθεσμη ευκαιρία που θα μπορούσε να επηρεάσει ήδη βραχυπρόθεσμα τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ωστόσο, θα έχει τεράστιο οικονομικό κόστος. Προεξάρχουσας σημασίας θα είναι επίσης τα νέα προτεινόμενα μέσα: το επενδυτικό σχέδιο για τη βιώσιμη Ευρώπη και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

2.6. Οι ασυμμετρίες που χαρακτηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη της ζώνης του ευρώ εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση που οφείλεται τόσο στις βαθιές επιπτώσεις της προηγούμενης οικονομικής κρίσης όσο και στην ποικιλομορφία των διαρθρωτικών προβλημάτων των μεμονωμένων οικονομιών των κρατών μελών, τα οποία παρεμποδίζουν την πλήρη αξιοποίηση του οικονομικού δυναμικού κάθε κράτους μέλους. Οι ασυμμετρίες αυτές έχουν επίσης σοβαρές κοινωνικές επιπτώσεις, ιδίως δε μόνιμη φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. Παρότι τα άτομα που αντιμετωπίζουν τα συγκεκριμένα προβλήματα είναι επί του παρόντος λιγότερα κατά περίπου πέντε εκατομμύρια σε σύγκριση με το 2012, η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να δικαιούται να ρωτήσει, αφενός, εάν η αναμενόμενη οικονομική επιβράδυνση ενέχει κίνδυνο επανεμφάνισης αυτής της κατάστασης και, αφετέρου, κατά πόσον η ΕΕ και τα κράτη μέλη είναι πλέον καλύτερα προετοιμασμένα για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης απειλής.

2.7. Η κατάσταση, η σταθερότητα και η λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα στη ζώνη του ευρώ έχουν βελτιωθεί σημαντικά από τότε που ξέσπασε η κρίση, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται κίνδυνοι και να υπάρχουν τομείς που δεν έχουν ακόμη εξυγιανθεί πλήρως, ιδίως όσον αφορά ορισμένα εθνικά χρηματοπιστωτικά συστήματα.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, παρότι η ζώνη του ευρώ διανύει ακόμη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, η κατάσταση αρχίζει να εξασθενεί. Στο παρόν στάδιο, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η ΟΝΕ βασίζεται σε έναν νομισματικό και δημοσιονομικό πυλώνα, έναν οικονομικό πυλώνα, έναν κοινωνικό πυλώνα και έναν πολιτικό πυλώνα. Στο ίδιο πνεύμα με τις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ της, η ΕΟΚΕ συνιστά να διασφαλιστεί η ύπαρξη ισορροπίας μεταξύ αυτών των πυλώνων διότι η παραμέληση ή η διαταραχή αυτής της ισορροπίας ενδέχεται να προκαλέσει επικίνδυνες αποκλίσεις.

3.2. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί θεμελιώδη παράμετρο για την εφαρμογή των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και την υλοποίηση των επενδύσεων που αυτές συνεπάγονται. Η συνύπαρξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τις συνθήκες που ευνοούν μια μακροπρόθεσμη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και να εξαλείψει τους αρνητικούς κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς εξωτερικούς παράγοντες, καθώς και ορισμένες αδυναμίες της αγοράς, υπό την προϋπόθεση της συμμόρφωσης προς τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

3.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τα κράτη μέλη των οποίων το αναπτυξιακό δυναμικό βρίσκεται σήμερα πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Η πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων, εστιασμένων σε παραγωγικούς τομείς, θα τους δώσει τη δυνατότητα να γεφυρώσουν αυτό το χάσμα κατά την επόμενη δεκαετία.

3.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση ότι, χωρίς επαρκείς και βιώσιμες επενδύσεις, η ζώνη του ευρώ κινδυνεύει να εισέλθει σε μια ακόμη πιο μακρά περίοδο χαμηλής δυναμικής ανάπτυξης και παραγωγικότητας, χαμηλών μισθών, αυξανόμενων ανισοτήτων και μη προβλέψιμου πληθωρισμού.

3.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, κατά την προσεχή περίοδο, η ζώνη του ευρώ θα πρέπει να επιδείξει υψηλότερο βαθμό λογοδοσίας και ευαισθησίας έναντι του αντικτύπου της οικονομίας στην κλιματική αλλαγή. Η έκταση και η ένταση της κλιματικής αλλαγής αποτελούν επί του παρόντος έναν από τους σημαντικότερους συστημικούς κινδύνους παγκοσμίως, οι οποίοι είναι γνωστοί και ευρέως αναγνωρισμένοι.

3.6. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι το 2020 θα αποτελέσει κατά πάσα πιθανότητα σημείο καμψής, με μετατόπιση του οικονομικού μοντέλου προς την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών κριτηρίων ως αναπόσπαστο τμήμα των αποφάσεων της αγοράς, πράγμα το οποίο θα έχει εκτεταμένες επιπτώσεις πολύ πέραν του 2020. Το εν λόγω σημείο καμψής θεωρείται ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τον τρόπο λειτουργίας του οικονομικού συστήματος, αλλά και για τα αναμενόμενα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι, σε περίπτωση κακοδιαχείρισης αυτού του κομβικού σταδίου, ο αντίκτυπος στο συνολικό εγχείρημα της ΕΕ θα μπορούσε να αποδειχθεί εξαιρετικά επιζήμιος. Συνεπώς, η συναίνεση επ' αυτού είναι απολύτως καθοριστικής σημασίας και πρέπει να επιτευχθεί μεταξύ ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων μερών: παραδειγματος χάρι, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών, μεταξύ των ιδίων των κρατών μελών, πράγμα το οποίο προϋποθέτει τον σεβασμό των σημαντικών περιφερειακών αποκλίσεων, μεταξύ των συμφερόντων των διαφόρων συνιστωσών της κοινωνίας των πολιτών και ούτω καθεξής.

3.7. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τα κύρια μέσα εφαρμογής της —πρωτίστως το επενδυτικό σχέδιο για τη βιώσιμη Ευρώπη και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης— αποτελούν ευκαιρία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των αναγκών που έχουν προκύψει· η εφαρμογή της θα αποδειχθεί σημαντική δοκιμασία για την ομοιογένεια των συμφερόντων των μελών της ζώνης του ευρώ και της ΕΕ στο σύνολό της. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει όχι μόνο να προασπίζονται τις δικές τους ανάγκες, αλλά και να σέβονται τις ανάγκες των υπολοίπων μελών και να αναζητούν μια κοινή θέση που θα είναι επωφελής για όλους. Κάτι τέτοιο συνεπάγεται τη συνεκτίμηση του αντικτύπου στα επιμέρους τμήματα της κοινωνίας, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση της δίκαιης κατανομής του κόστους και των οφελών της πολιτικής για το κλίμα μεταξύ και εντός των κρατών μελών.

3.8. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, δεδομένης της τεράστιας πρόκλησης που θέτει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, οι κοινοί πόροι που διαθέτει ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα είναι αναμφίβολα εντελώς ανεπαρκείς. Υπάρχει, επομένως, επιτακτική ανάγκη μελέτης ενός νέου πλαισίου για τη χρηματοδότηση των κοινών στρατηγικών αναγκών της ΕΕ, το οποίο να περιλαμβάνει επίσης σε αυτή τη διαδικασία εθνικούς δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους. Η ΕΟΚΕ προσθέτει ότι δυνατότητες κατανομής των εν λόγω πόρων υφίστανται όχι μόνο σε αποκλειστικά «πράσινους» τομείς, αλλά και σε τομείς που μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η ανάπτυξη βιομηχανιών δικτύου και οι έξυπνες και βιώσιμες υποδομές μεταφορών.

(¹) ΕΕ C 47 της 11.2.2020, σ. 106· ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 32.

3.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας τον προσεκτικό συντονισμό των επενδυτικών στρατηγικών τόσο της ζώνης του ευρώ όσο και της ΕΕ κατά την προσεχή δεκαετία, καθώς και τη διασφάλιση των συμφερόντων όλων των ενδιαφερομένων. Από το 2021 και μετά, δύο νέα εργαλεία —το δημοσιονομικό μέσο σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας και το πρόγραμμα InvestEU⁽²⁾— θα εκπληρώσουν ικανοποιητικά τον σκοπό αυτό, εφόσον συνοδεύονται αποτελεσματικά από παραδοσιακούς τρόπους διαχείρισης των δημοσιονομικών πόρων της ΕΕ, όπως η πολιτική συνοχής.

3.10. Η οικονομική κρίση του 2008 παρέλυσε τις διεργασίες οικονομικής σύγκλισης μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ. Η ανάκαμψη υπήρξε εν γένει άνιση: ενδείξεις ανάκαμψης εμφανίζονται στην Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη, αλλά όχι στις χώρες του Νότου. Ταυτόχρονα, οι πλέον επιτυχημένες χώρες της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν είτε ξεπεράσει είτε συγκλίνει με ορισμένες από τις πιο παραδοσιακές οικονομίες της ΕΕ και φαίνεται ότι θα συνεχιστεί αυτή η διαδικασία και κατά την επόμενη δεκαετία. Ωστόσο, η σύγκλιση πρέπει να ενισχυθεί διότι εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ προκρίνει τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη της ΕΕ στο σύνολό της, με παράλληλη μείωση των κοινωνικών και οικονομικών ανισορροπιών εντός και μεταξύ των κρατών μελών.

3.11. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση το γεγονός ότι οι διάφορες συνιστώσες της οικονομικής πολιτικής πρέπει να εξισορροπούνται. Ειδικότερα, είναι απολύτως απαραίτητη η ανάληψη δράσης και με μέσα φορολογικής πολιτικής, όπως ζητεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) τα τελευταία χρόνια. Η ΕΚΤ αναμένεται να συνεχίσει να εφαρμόζει μια ευνοϊκή για την ανάπτυξη και διευκολυντική νομισματική πολιτική, η οποία έχει ως στόχο όχι μόνο να φέρει τον πληθωρισμό πιο κοντά στον προβλεπόμενο στόχο για τον πληθωρισμό, αλλά και να διατηρήσει ευνοϊκές συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης, διασφαλίζοντας παράλληλα τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να κατοχυρωθεί ο ρόλος της ΕΚΤ ως δανειστή έσχατης ανάγκης.

3.12. Η βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας κατά την προηγούμενη περίοδο καθιστά δυνατή τη συνετή εφαρμογή μιας επιθετικής δημοσιονομικής πολιτικής στο εγγύς μέλλον, έχοντας συγχρόνως κατά νου τις επιπτώσεις της πραγματικής οικονομικής επιβράδυνσης κατά τα επόμενα χρόνια. Υπάρχουν πλέον σημαντικά περιθώρια όχι μόνο για επενδύσεις, αλλά και για περαιτέρω εμφανή ενίσχυση της εφαρμογής της διαρθρωτικής πολιτικής, με στόχο την ενίσχυση του οικονομικού δυναμικού και την εξάλειψη των μόνιμων ανισοτήτων και των παρατηρούμενων αδυναμιών της αγοράς, με παράλληλη εξασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας και κοινωνικής προστασίας. Αυτό σημαίνει, παραδείγματος χάρη, την υποστήριξη της λειτουργίας αποτελεσματικών θεσμικών φορέων, ενός ανεξάρτητου και λειτουργικού δικαστικού συστήματος, της χρηστής δημόσιας διοίκησης, της οικοδόμησης ισχυρών θεμελιών για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, αποτελεσματικών φορολογικών συστημάτων, ικανοποιητικών εκπαιδευτικών συστημάτων, μέσων προώθησης των επιχειρήσεων, υψηλών προτύπων για τα επιδόματα ανεργίας, καθώς και της ενίσχυσης των μηχανισμών κοινωνικού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

3.13. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω προβληματισμού σχετικά με τη συνάφεια και τη βιωσιμότητα των υφιστάμενων παραμέτρων του φορολογικού συστήματος. Η ζώνη του ευρώ χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή φορολογική επιβάρυνση, η οποία στρέφεται επίσης προς τη φορολόγηση της εργασίας, ενώ οι περιβαλλοντικοί φόροι και οι φόροι ακίνητης περιουσίας αντιπροσωπεύουν κατά κανόνα πολύ μικρό μέρος του συνόλου των φορολογικών εσόδων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη υιοθέτησης μορφών φορολογίας που ελαφρύνουν τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας και αυξάνουν, παραδείγματος χάρη, την αντίστοιχη επιβάρυνση της κερδοσκοπίας. Συνιστά τη θέσπιση δίκαιων φορολογικών ρυθμίσεων, ιδίως όσον αφορά τις νέες μορφές της ψηφιακής οικονομίας, όπου το κεφάλαιο συγκεντρώνεται περισσότερο στην «εξόρυξη» αξίας παρά στην παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Στο μέλλον, οι περιβαλλοντικοί φόροι θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικό μέσο προώθησης μιας πιο οικολογικής συμπεριφοράς των καταναλωτών και των παραγωγών, χωρίς να επηρεαστούν σημαντικά οι προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τυχόν αλλαγές στα φορολογικά συστήματα πρέπει να αποφεύγουν την περαιτέρω επιδείνωση της εξαιρετικά δυσανάλογης κατανομής του εισοδήματος και του πλούτου. Η ΕΟΚΕ ζητεί να συνεχιστούν και να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής (του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού), πράγμα το οποίο θα καταστήσει το φορολογικό σύστημα περισσότερο αποτελεσματικό. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι θα πρέπει να υπάρξει στενότερος συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών κατά τον σχεδιασμό της φορολογικής πολιτικής, με μέλημα την επικράτηση δίκαιων συνθηκών στην ενιαία αγορά. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τις προσπάθειες και τις διαβουλεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επίτευξη συναίνεσης σχετικά με την κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ) και την επισκόπηση της κατανομής των κερδών μεταξύ των κρατών μελών. Όπως αναφέρεται στην προηγούμενη γνωμοδότηση⁽³⁾ και επαναλαμβάνεται στη δημοσίευση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Φορολογία — Οι απόψεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών», η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η φορολογική πολιτική, γενικά, και η καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, ειδικότερα, πρέπει να παραμείνουν τομείς πολιτικής προτεραιότητας για τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διεξαγωγής συζήτησης σχετικά με τη σταδιακή μετάβαση στην ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία και στη συνήθη νομοθετική διαδικασία για τα φορολογικά θέματα, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι «όλα τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν ανά πάσα στιγμή ικανές ευκαιρίες συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων».

⁽²⁾ Τα θέματα αυτά τέθηκαν πρόσφατα στο επίκεντρο των γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 47 της 11.2.2020, σ. 106· ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 131· ΕΕ C 282 της 20.8.2019, σ. 20.

⁽³⁾ ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 90.

3.14. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα ότι η ανάγκη προαγωγής και βελτίωσης της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, καθώς και η δημιουργία και η διασφάλιση συνθηκών θεμιτού ανταγωνισμού και ποιοτικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος παραμένουν θεμελιώδους σημασίας. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη βοήθεια δραστηριοτήτων και μέτρων στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

3.15. Η ΕΟΚΕ έχει απόλυτη επίγνωση του γεγονότος ότι οι τεράστιες διαρθρωτικές προκλήσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας έχουν αναπόφευκτα κοινωνικές επιπτώσεις και συνέπειες. Η διασφάλιση και η ενίσχυση των απαιτούμενων συνθηκών για την ανάπτυξη νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων, καθώς και η καθιέρωση τρόπων μετακίνησης από το ένα επάγγελμα στο άλλο και η εξασφάλιση αποτελεσματικής και επαρκούς κοινωνικής προστασίας, είναι ουσιώδεις για την επιτυχή αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων αποτελεί κατάλληλη πλατφόρμα προς τον σκοπό αυτό και συμφωνεί με την ενσωμάτωση των διατάξεών του στο δίκαιο της ΕΕ.

3.16. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην αναντιστοιχία μεταξύ της ταχύτητας της καινοτομίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα και της ικανότητας των ρυθμιστικών συστημάτων να προσαρμόζονται στη μορφή των κανόνων και της προστασίας. Ο τομέας των παραδοσιακών πιστωτικών υπηρεσιών φαίνεται να προστατεύεται εξαιρετικά καλά από ολοένα και αυστηρότερους κανόνες, παρότι οι εν λόγω κανόνες απαιτούν υψηλό κόστος συμμόρφωσης, ενώ το επιχειρηματικό περιβάλλον χρειάζεται συχνά πιο ευέλικτα και προσβάσιμα εργαλεία. Υπό αυτήν την έννοια, η Τραπεζική Ένωση και η ζώνη του ευρώ αποτελούν ένα σημαντικό οικοσύστημα το οποίο αναμένεται, ωστόσο, να διαθέτει αποτελεσματικότερα ρυθμιστικά συστήματα και κανόνες για την τόνωση των επενδύσεων σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, καθώς και για την άρση των εμποδίων προκειμένου οι χρηματοπιστωτικές αγορές και οι δραστηριότητές τους να μην παρακωλύονται πλέον σημαντικά λόγω των εθνικών συνόρων.

3.17. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, στα τέλη της δεύτερης δεκαετίας του 21ου αιώνα, η διαδικασία δημιουργίας μιας χρηματοοικονομικής ένωσης (δηλαδή ενοποίησης της Τραπεζικής Ένωσης με την Ένωση Κεφαλαιαγορών) και εδραίωσης της οικονομικής και νομοματικής ένωσης (ONE) παραμένει ατελής. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόοδο που σημειώθηκε ιδίως στον τομέα της οικονομικής ένωσης, όπου το μέσο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και η συνεχής βελτίωσή του έχουν αναμφισβήτητα αποδείξει την αξία τους. Ταυτόχρονα, διαπιστώνει με ανησυχία ότι, στην περίπτωση της νομοματικής ένωσης (από την άποψη τόσο των κρατών μελών που βρίσκονται ακόμη εκτός της ζώνης του ευρώ όσο και της προόδου σχετικά με την εξωτερική εκπροσώπηση και τη διοίκηση της ζώνης του ευρώ), αλλά και στην περίπτωση της χρηματοπιστωτικής ένωσης, δεν έχει σημειωθεί απτή πρόοδος κατά τους τελευταίους μήνες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και η ευρωστίας του χρηματοπιστωτικού τομέα της ζώνης του ευρώ και στηρίζει τα μέτρα που αποσκοπούν στον μετριασμό των εναπομεινουσών αδυναμιών. Ζητεί την ταχεία εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων (ΕΣΑΚ) και χαιρετίζει την εξαγγελία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την ενίσχυση του ευρωπαϊκού εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

3.18. Με στόχο την παράλληλη ενίσχυση του πολιτικού πυλώνα της ONE, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στις μεταρρυθμίσεις που αφορούν την απασχόληση και τα κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα, την οποία θεωρεί ως ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της οικειοποίησης και της στήριξης ενόψει της υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η συμμετοχή πρωτίστως των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στο σύνολό της είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των δημοσιονομικών, των οικονομικών, των κοινωνικών και των πολιτικών πυλώνων της ONE.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ενσωμάτωση της «πράσινης» διάστασης και των κοινωνικών της επιπτώσεων στο οικονομικό σύστημα και την καθημερινή συμπεριφορά τόσο των οικονομικών παραγόντων όσο και των υπεύθυνων για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικής είναι αναπόφευκτη.

4.2. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κοινωνική διάσταση. Παράλληλα με την αντιμετώπιση της πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής, απαιτείται επίσης να προαχθεί η χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, να βελτιωθεί η προσαρμοστικότητα της οικονομίας, να αμβλυθούν οι ανισότητες, να επιτευχθούν δικαίες συνθήκες εργασίας για όλους τους εργαζόμενους, να ενισχυθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα για την κατάρτιση των εργαζομένων και να διευθετηθούν τα ζητήματα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και των ΣΒΑ στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ωστόσο, η εν λόγω ενσωμάτωση χρήζει περαιτέρω επισημοποίησης.

4.3. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την πρόταση όσον αφορά τη θέσπιση του επενδυτικού σχεδίου για τη βιώσιμη Ευρώπη και του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, επικροτεί τον καθορισμό των επιδιωκόμενων στόχων τους και εκφράζει την ικανοποίησή της για τα προτεινόμενα μέτρα, όπως η αύξηση των δαπανών από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την ανάληψη κλιματικών και περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών. Θα ήθελε, ωστόσο, να προοιήσει ότι το επενδυτικό σχέδιο για τη βιώσιμη Ευρώπη θα εξακολουθήσει να μην είναι επαρκές. Ενώ το σχέδιο αναμένεται να περιλαμβάνει καθαρές επενδύσεις ύψους περίπου 100 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, η εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το τι χρειάζεται για την επίτευξη των κλιματικών και των ενεργειακών στόχων της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 συνίσταται σε περίπου 260 δισεκατομμύρια ευρώ πρόσθετων επενδύσεων. Υπό αυτό το πρίσμα, θα πρέπει να ενισχυθεί κυρίως το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που βρίσκεται στον πυρήνα του συνολικού Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Λεπτομερέστερη αξιολόγηση θα παρασχεθεί στις προσεχείς γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με τις εν λόγω πρωτοβουλίες.

4.4. Η ΕΟΚΕ προτείνει να θεωρηθεί η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως πλατφόρμα για την προώθηση της κοινής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, των κοινών αναγκών και συμφερόντων και των συνεπενδύσεων, τα οφέλη της οποίας θα γίνουν αισθητά στο σύνολο της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ, και όχι μόνο στους επιμέρους φορείς.

4.5. Όσον αφορά την επιτυχημένη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, εξαιρετικά σημαντική είναι η ύπαρξη μιας ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί την εν λόγω παράμετρο καθοριστική ενόψει της διασφάλισης ευνοϊκών συνθηκών για συνεχή σύγκλιση και μακροοικονομική σταθερότητα.

4.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η συνετή και μη αδιαμφισβήτητη από διαδικαστική άποψη λειτουργία των εθνικών δημοσιονομικών μηχανισμών είναι μείζονος σημασίας για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Αυτή θα μπορούσε, παραδείγματος χάρη, να περιλαμβάνει, στο σκέλος των εσόδων, τη δικαιοσύνη και τη διαφάνεια των φορολογικών συστημάτων και τη φορολογική συμμόρφωση, και, στο σκέλος των δαπανών, τον καθορισμό ενδεδειγμένων κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και την εφαρμογή κριτηρίων για τον καθορισμό και την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των δημόσιων δαπανών.

4.7. Η ΕΟΚΕ συνιστά —στο πλαίσιο της βελτίωσης της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς και των σχέσεών της με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο με έμφαση κυρίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, στη συνοχή με τον προϋπολογισμό της ΕΕ και στην αυστηρή τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τις συστάσεις— την πραγματοποίηση συστηματικής αξιολόγησης των ωφελημάτων αυτών των δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη δημοσιονομικής ικανότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης στο σύνολο της και τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και της κοινωνικής βιωσιμότητας.

4.8. Το ενδιαφέρον δεν θα πρέπει να είναι στραμμένο μόνο στο δημόσιο χρέος, αλλά και στην προστασία του δημόσιου πλούτου. Σημαντικοί πόροι δεν απαιτούνται μόνο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Έπειτα από μια περίοδο στασιμότητας του όγκου των δημόσιων επενδύσεων, είναι ζωτικής σημασίας να τονωθούν οι επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές (π.χ. στον τομέα της ψηφιοποίησης), οι οποίες όχι μόνο θα στηρίξουν βραχυπρόθεσμα την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και θα εξασφαλίσουν πιο μακροπρόθεσμη παραγωγική ικανότητα για μελλοντική ευημερία και ανταγωνιστικότητα. Σύμφωνα με τα επιχειρήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η δημοσιονομική πολιτική απαιτεί συμπληρωματικότητα με τη νομισματική θέση της ΕΚΤ. Η υιοθέτηση του «χρυσού» δημοσιονομικού κανόνα για τις δημόσιες επενδύσεις θα μπορούσε να ενεργοποιήσει και να τονώσει τον πολλαπλασιασμό των δημόσιων επενδύσεων προς τον σκοπό αυτό, με παράλληλη τη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

4.9. Για τη βελτίωση της ελαστικότητας και της ανθεκτικότητας της ζώνης του ευρώ έναντι των οικονομικών κλυδωνισμών, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα μέσο κανό να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις τέτοιων κλυδωνισμών και να τα προετοιμάσει καλύτερα, σε προληπτική βάση, προκειμένου να είναι σε θέση να ανθίστανται σε αυτούς. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΟΚΕ επικροτεί τόσο το προτεινόμενο μέσο BICC⁽⁴⁾ όσο και τη συμφωνία για τον ενισχυμένο ρόλο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθεροποίησης (ΕΜΣ). Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι υπάρχει κίνδυνος ανατροπής της ισορροπίας μεταξύ των βασικών πυλώνων (βλέπε ανωτέρω) στους οποίους στηρίζεται η ΟΝΕ. Όσον αφορά τη διαχείριση των μέσων σταθεροποίησης, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του εκδημοκρατισμού μέσω της μεγαλύτερης συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κοινωνικών εταίρων στο πλαίσιο του πολιτικού πυλώνα της ΟΝΕ, με παράλληλη τήρηση των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και των ΣΒΑ.

Βρυξέλλες, 19 Φεβρουαρίου 2020.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

(⁴) Βλέπε γνωμοδότηση ΕΟΚΕ: ΕΕ C 47 της 11.2.2020, σ. 106.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το ακόλουθο σημείο της γνωμοδότησης του τμήματος τροποποιήθηκε μέσω των τροπολογιών που υιοθέτησε η Ολομέλεια, αλλά συγκέντρωσε στην αρχική του μορφή περισσότερο από το ένα τέταρτο των ψήφων (άρθρο 59 παράγραφος 4 του Εσωτερικού Κανονισμού):

3.13. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω προβληματισμού σχετικά με τη συνάφεια και τη βιωσιμότητα των υφιστάμενων παραμέτρων του φορολογικού συστήματος. Η ζώνη του ευρώ χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή φορολογική επιβάρυνση, η οποία στρέφεται επίσης προς τη φορολόγηση της εργασίας, ενώ οι περιβαλλοντικοί φόροι και οι φόροι ακίνητης περιουσίας αντιπροσωπεύουν κατά κανόνα πολύ μικρό μέρος του συνόλου των φορολογικών εσόδων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη υιοθέτησης μορφών φορολογίας που ελαφρύνουν τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας και αυξάνουν, παραδείγματος χάρι, την αντίστοιχη επιβάρυνση της κερδοσκοπίας. Συνιστά τη θέσπιση δίκαιων φορολογικών ρυθμίσεων, ιδίως όσον αφορά τις νέες μορφές της ψηφιακής οικονομίας, όπου το κεφάλαιο συγκεντρώνεται περισσότερο στην «εξόρυξη» αξίας παρά στην παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Στο μέλλον, οι περιβαλλοντικοί φόροι θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικό μέσο πρόωθησης μιας πιο οικολογικής συμπεριφοράς των καταναλωτών και των παραγωγών, χωρίς να επηρεαστούν σημαντικά οι προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τυχόν αλλαγές στα φορολογικά συστήματα πρέπει να αποφεύγουν την περαιτέρω επιδείνωση της εξαιρετικά δυσανάλογης κατανομής του εισοδήματος και του πλούτου. Η ΕΟΚΕ ζητεί να συνεχιστούν και να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής (του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού), πράγμα το οποίο θα καταστήσει το φορολογικό σύστημα περισσότερο αποτελεσματικό. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι θα πρέπει να υπάρξει στενότερος συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών κατά τον σχεδιασμό της φορολογικής πολιτικής, με μέλημα την επικράτηση δίκαιων συνθηκών στην ενιαία αγορά. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τις προσπάθειες και τις διαβουλεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επίτευξη συναίνεσης σχετικά με την κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ) και την επισκόπηση της κατανομής των κερδών μεταξύ των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής σχετικά με την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία και θεωρεί σημαντική τόσο τη σταδιακή εφαρμογή της όσο και την επίτευξη ευρείας συναίνεσης ως προς τους όρους εφαρμογής της.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία:

Ψήφοι υπέρ: 80

Ψήφοι κατά: 48

Αποχές: 21

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL